

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Poláchem, v právní věci žalobce: **G. I.**, nar., státní příslušnost Ukrajina, v ČR bytem, zastoupeného Organizací pro pomoc uprchlíkům, se sídlem Kovářská 4, Praha, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky**, Odbor azylové a migrační politiky, se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 10. 2016, č. j. OAM-839/ZA-ZA14-BE04-2015,

t a k t o:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 25.10.2016, č.j. OAM-839/ZA-ZA14-BE04-2015, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Vymezení věci

Žalobce se domáhal zrušení shora specifikovaného rozhodnutí žalovaného, jímž žalovaný rozhodl o neudělení mezinárodní ochrany žalobci podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon

o azylu“). Žalobce se domáhal zrušení napadeného rozhodnutí žalovaného s tím, aby soud po jeho zrušení věc vrátil zpět žalovanému k dalšímu jednání.

II. Žaloba

Žalobce předně uváděl, že žalovaný v předcházejícím správním řízení porušil ustanovení § 3, § 50 odst. 2 a 3, § 68 odst. 3 zák. č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“). Rovněž žalovaný porušil § 12 zák. č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“) a ust. § 14 a téhož zákona

Žalobce své námitky ve vztahu k § 12 zákona o azylu konkretizoval tak, že jako jeden z důvodů podání žádosti o mezinárodní ochranu uvedl obavu z nuceného nastoupení do armády. Nesouhlasí s politikou ukrajinské vlády a nechce se podílet na ozbrojeném konfliktu jménem vlády, s jejíž politikou se neztotožňuje. Dle žalobce správní orgán pochybil, pokud nezjistil bližší okolnosti, kvůli kterým se žalobce odmítá účastnit v boji. Neseznámil se ani s relevantními rozhodnutími soudu a se zprávami o zemi původu, ze kterých plyne, že žalobcem uváděné důvody – obava z nenastoupení k boji můžou za určitých okolností naplnit pojem důvodných obav z pronásledování. Není pak relevantní, zda mu skutečně byl doručen povolávací rozkaz či nikoliv. Vzhledem k tomu, že žalobce je mladý muž, je nepochybné, že se tak stane v budoucnu. O rozsáhlé mobilizaci na Ukrajině svědčí i další zprávy. Žalobce se oprávněně obává svého návratu na Ukrajinu, kde by byl vystaven násilnému jednání a pronásledování ze strany státních orgánů, coby osoba odmítající nastoupení do vojenské služby z důvodu svědomí a nesouhlasu s ukrajinským režimem z důvodu uplatňování svého politického názoru.

Ve vztahu k § 14 a zákona o azylu žalobce namítal, že se obává návratu do vlasti i z důvodu války, která probíhá bezprostředně v okolí jeho bydliště. Ministerstvo vnitra vydalo v rámci řízení o správním vyhoštění závazné stanovisko, podle něhož vycestování žalobce do země původu není možné. Důvody znemožňující vycestování podle § 179 zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců (dále jen zákon o pobytu cizinců), pak plně odpovídá důvodům pro udělení doplňkové ochrany podle § 14 a zákona o azylu. Situace na Ukrajině (Luhanská a Doněcká oblast) se přitom od poloviny roku 2015 výrazným způsobem nezměnila. Tuto okolnost připouští i žalovaný. Dle žalovaného však žalobce může svou situaci vyřešit přestěhováním do jiné části Ukrajiny. Žalobce však tuto možnost nepovažuje za reálnou. Napadené rozhodnutí pak ani neobsahuje dostatečné úvahy ohledně možnosti využití institut vnitřního přesídlení, a tudíž je v této části nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Žalobce zde odkázal na zprávu UNHCR v aktualizaci č. 3 ze dne 24 září 2015 ohledně udělení mezinárodní ochrany se zohledněním dosavadního vývoje na Ukrajině, kdy popisu faktické bariéry v přístupu osob z východní Ukrajiny k účinnému vnitřnímu přesídlení. Tyto informace potvrzuje i novější zpráva UHNCR ze dne 15.5.2016, která mapuje období od 16.2.2016 do 15.5.2016. Odkázal i na zprávy OHCHR ze dne 3.3.2016 a dále na nejnovější periodickou zprávu OHCHR za období od 16.8.2016 do 15.11.2016. Ze zpráv je přitom zřejmé, že situace vnitřně přesídlených osob se nezlepšila ani za poslední období. Ohledně nepříznivé situace vnitřně přesídlených osob žalobce odkázal i na článek lidskoprávní neziskové organizace H. L., s názvem Systematizace a obecná diskriminace vnitřně přesídlených osob na Ukrajině. Žalobce dále odkázal i na monitorovací materiály UNHCR, podle nichž je získání zaměstnání pro osoby z východní Ukrajiny často fakticky nemožné, a tak i finanční asistence, pokud se podaří do programu vůbec zaregistrovat, je naprosto nejistým mechanismem, který nemůže

zaručit přežití na více než několik týdnů. UHNCR ve vztahu k vnitřnímu přesídlení ukrajinských žadatelů odkazuje na nutnost komplexně posoudit řadu faktorů, včetně osobní situace žadatele a toho, zda by mohl přežít bez nepřiměřeného příkoří v oblasti přesídlení. Žalovaný se však v napadeném rozhodnutí nezabýval tím, zda je vnitřní přesídlení pro žalobce reálně možné a zda může žadatel v místě přesídlení vést relativně normální život bez toho, aby byl nucen čelit nepřiměřenému strádání. Žalobce pak v rámci pohovoru uvedl, že jeho rodiče byli v důsledku probíhajícího konfliktu nuceni uzavřít obchody v Doněcku, L. a M. a v současnosti funguje jenom jeden obchod a ekonomická situace jeho rodičů je špatná. Dále uvedl, že v případě návratu na Ukrajinu by nemohl počítat s finanční pomocí rodiny a musel by si najít práci, což je pro vnitřně přesídlené osoby velice obtížné nebo by byl odkázán na finanční podporu ze strany státu a ta je nedostatečná. Není proto správný závěr žalovaného, že rodina žalobce provozuje sít obchodů a žalobce prostřednictvím své rodiny získává prostředky k životu. Žalovaný se tedy nedostatečným způsobem vypořádal s otázkou faktické možnosti vnitřního přesídlení a neopatřil si žádné aktuální informace, které dokládají problémy vysídlených osob s obstaráváním základních životních potřeb.

III.

Vyjádření žalovaného

Žalovaný v písemném vyjádření především uvedl, že v případě žalobce nebylo možné z jeho sdělení dovodit důvody k azylově relevantním obavám z násilného jednání či pronásledování orgány státu pro odmítání nastoupit výkon vojenské služby z důvodu svědomí či pro uplatnění jeho politického přesvědčení. Nesouhlas s vládou a jejím postupem žalobce na Ukrajině veřejně neprezentoval, na zdejším území jej ve správním řízení konkretizoval pouze tak, že nepodporuje P. Prošenka a kdyby uvedl něco proti ukrajinské vládě, měl by problémy. Sám přitom uvedl, že politicky či veřejně aktivní na Ukrajině nebyl a problémy se státními orgány tam neměl. Podobně až v žalobě deklaruje, že odmítá nastoupit vojenskou službu z důvodu svědomí. Žalovaný zde odkázal na řadu rozhodnutí NSS. Žalovaný se tedy v rozhodnutí zabýval obavami žalobce z povolání do armády a případných trestem za jeho neuposlechnutí, jak v souvislosti s ustanovením § 12 tak i § 14 a zákona o azylu. Žalovaný považuje své rozhodnutí za věcně správné, zákonné a přezkoumatelné, které netrpí vadami vytýkanými v žalobě. Navrhuje zamítnutí žaloby.

IV.

Repliká žalobce

Žalobce v replice především uvedl, že i odmítnutí výkonu vojenské služby může být za určitých okolností azylově relevantní, včetně uvedení konkrétních případů. Rovněž uvedl, že žalobci by v případě jeho návratu na Ukrajinu k tomu došlo. Nelze proto souhlasit se žalovaným, že se žalobce nenachází v situaci bezprostředně hrozícího trestu. Žalovaný se měl zabývat důvody žalobce ohledně odmítnutí nastoupit vojenskou službu.

K doplňkové ochraně žalobce zdůraznil, že žalobce pochází z Doněcké oblasti (město Mauripol), které je konfliktem přímo zasaženo. Žalovaný byl proto povinen se zabývat otázkou vnitřního přesídlení v rámci Ukrajiny.

V.

Posouzení věci krajským soudem

Krajský soud v Brně přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu žalobních bodů, jež žalobce uplatnil v žalobě (§ 75 odst. 2 s.ř.s.), jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, a ověřil přitom, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s.ř.s.).

Krajský soud v Brně dospěl k závěru, že žaloba je zčásti důvodná.

Soud při svém rozhodování vyšel z následujících skutečností, úvah a závěrů.

Soud předně k věci uvádí, že žadatel o mezinárodní ochranu musí uvést skutečnosti a důvody, pro které žádá o mezinárodní ochranu, již ve správním řízení. Správní orgán není povinen hodnotit jiné skutečnosti než ty, které žadatel uvedl jako důvody, pro které Českou republiku žádá o mezinárodní ochranu (k tomu viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 10. 2003, čj. 3 Azs 23/2003 - 61 nebo ze dne 18. 12. 2003, čj. 5 Azs 24/2003 - 42).

V posuzovaném případě je tak třeba vycházet ze skutečností, které žalobce uvedl v průběhu řízení před žalovaným, zejména tedy v žádosti o udělení mezinárodní ochrany a při pohovoru k této žádosti. Z nich vyplynulo, že na Ukrajině žil v Mauripolu, bydlel s rodiči v jejich rodinném domě. Po střední škole odjel do ČR, kde chtěl studovat soukromou podnikatelskou vysokou školu. V ČR nakonec studoval na VUT v Brně, a to obor ekonomika a procesní management. Studium nedokončil. Rozhodl se absolvovat velké kurzy angličtiny, což trvalo celý školní rok 2014/2015. Na podzim roku 2014 se pokusil o další studium na univerzitě, které mu však nevyšlo. V ČR měl platné povolení do 5.7.2015. Měl svého zástupce a nevěděl, že nemá prodloužený pobyt. V červenci 2015 jej při jízdě na kole po chodníku chytila policie a bylo zjištěno, že nemá povolený pobyt. O mezinárodní ochranu požádal až 1. 10. 2015, neboť měl zdravotní problémy. Policisté mu předtím do pasu vylepili výjezdní příkaz do 15. 7. 2015, ale dostal písemné rozhodnutí, že jej nemohou vyhostit. Byla tam poznámka, že má přijít požádat o azyl. Na Ukrajinu se nechce vrátit, neboť je tam válka, nemá tam co dělat, nikdo by mu nepomohl, nemá kam jít. Dále uvedl, že tento nebo minulý měsíc obdržel povolávací rozkaz. Musel by jít do bojů, kde by se střílelo. Povolávací rozkaz mu přišel na adresu do M. k jeho matce, která jej obdržela. Jeho rodiče měli v M., D., L., Záporoží a Doněcku sít obchodů. Po začátku války byly obchody v Doněcku, . a M. zavřeny. V M. funguje už jen 1 obchod. Matka jezdí do obchodu s D. s Záporoží, přičemž rodiče nemají moc peněz na pronajímání bytů, a snaží se bydlet přímo v obchodech. S jejich domem se dosud nic nestalo, ale je moc blízko válce a v současné době tam nikdo nebydlí. Rovněž uvedl, že v místě jeho bydliště se stále střílí z menších zbraní. Podle jeho názoru bude válka pokračovat. K dotazu, zda by se mohl na Ukrajině přestěhovat někam jinam, uvedl, že ne. Nedokončil vzdělání, nesehnal by práci, byl by problém s bydlením a bylo by to velmi komplikované. Rodiče už mu nemohou moc pomáhat, mají sami co dělat, aby se uživil. Žalobce rovněž uvedl, že moc nepodporuje Porošenka, po jeho nástupu to začalo. Kdybych řekl něco proti naší vládě, že s jejím postupem nesouhlasím, pak bych měl problémy, a kdybych veřejně vyjádřil své názory vůči teroristům, tak by mě zabili. Veřejně či politicky aktivní nebyl a ani v zemi původu neměl potíže se státními orgány. Normálně žil a chodil do

školy a pak odjel a vše bylo v pořádku. Závěrem uvedl, že v ČR bydlí asi 4,5 roku, je zvyklý na české tradice, má zde kamarády a nechtěl by se stěhovat jinam.

Soud k věci tedy uvádí, že primárním zdrojem informací podstatných pro udělení mezinárodní ochrany je samotný žadatel, z obsahu jeho žádosti se pak v následujících fázích vychází. Žadatele stíhá břemeno tvrzení, důkazní břemeno je následně rozloženo mezi něj a správní orgán. Správní orgán je povinen k tvrzením uvedeným v řízení o mezinárodní ochraně zajistit maximální možné množství důkazů a obstarat dostatečně přesné, aktuální a důvěryhodné informace o zemi původu žadatele (srov. např. usnesení NSS ze dne 20. 6. 2013, č. j. 9 Azs 1/2013-38, či ze dne 11. 12. 2015, č. j. 5 Azs 134/2014 - 48). Z konstantní judikatury vyplývá, že správní orgán zjišťuje skutkový stav věci v rozsahu možných důvodů udělení mezinárodní ochrany, které vycházejí z žadatelovy výpovědi v průběhu řízení o mezinárodní ochraně (srov. např. rozsudek NSS ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 22/2003 - 41).

Dle názoru soudu žalobce měl v průběhu správního řízení možnost uvést vše, co považuje za relevantní z hlediska udělení mezinárodní ochrany. Byl s ním veden pohovor a byl poučen o povinnosti uvést pravdivě a úplně všechny skutečnosti nezbytné pro úplné zjištění podkladů pro vydání rozhodnutí. Doplnění podkladů pro rozhodnutí žalobce nežádal. Rozhodnutí žalovaného je v nyní pojednávané věci z hlediska všech žalobcem tvrzených skutečností z pohledu azylově relevantních skutečností dle § 12 zákona o azylu podrobně odůvodněno.

Žalobce vyjádřil svou možnou obavu z odvedení do armády. Soud k tomu uvádí, že Nejvyšší správní soud se otázkou obav z odvedení do armády obecně, jakož i ve vztahu k aktuální situaci na Ukrajině, zabýval opakovaně (viz např. usnesení ze dne 17. 6. 2015, čj. 6 Azs 86/2015-31, ze dne 20. 4. 2016, čj. 2 Azs 67/2016-24, či ze dne 26. 10. 2016, čj. 10 Azs 175/2016-26). V žádném z těchto případů neshledal tuto obavu obecně jako azylově relevantní. Branná povinnost je tedy legitimní povinností občana vůči domovskému státu, akceptovaná i v mezinárodním měřítku, a povinnost služby v armádě při mobilizaci (případně trest za její nesplnění) rozhodně nelze považovat za azylově relevantní. Soud v této souvislosti odkazuje i na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 8. 2016, č. j. 2 Azs 135/2016 - 34, ve kterém uvedl, že „[p]okud stěžovatel vyjádřil obecný politický nesouhlas s účastí na bojových operacích probíhajících na východě Ukrajiny, je v dané věci třeba upozornit na informaci Ministerstva zahraničních věcí ze dne 9. 10. 2015, č. j. 115045/2015-LPTP, ve které se uvádí, že „[p]odmínky výkonu základní vojenské služby jsou na Ukrajině standardní. Vojáci základní vojenské služby nejsou povoláváni do zóny ATO (tj. antiteroristické operace), mohou se ale rozhodnout dobrovolně. (...) Vyhýbání se převzetí povolávacího rozkazu není kvalifikováno jako trestný čin. (...) Institut alternativní služby byl v minulém roce znovu zaveden. Vojáci základní vojenské služby mohou odmítnout sloužit například z náboženských důvodů a nastoupit na alternativní službu, klasicky je služba vykonávána v nemocnicích. Na základě rozhodnutí prezidenta Ukrajiny nesmí voják základní služby sloužit v zóně ATO, pokud se k tomu dobrovolně nerozhodne. Pro vyslání do zóny ATO musí voják projít tříměsíčním výcvikem a následně je začleněn do týlu. (...) Jak již bylo uvedeno, ve většině případů službu povolávání nenastoupí, protože se vyhýbají převzetí, což ale není kvalifikováno jako trestný čin a vojenská prokuratura se tím tudíž nezabývá.“ Z citované informace Ministerstva zahraničních věcí tak jasně vyplývá, že případná účast stěžovatele na vojenské operaci probíhající na východě Ukrajiny (tj. antiteroristické operaci) je odvislá od jeho vlastního rozhodnutí, jde v podstatě o dobrovolné rozhodnutí stěžovatele.

Nutno zopakovat, že samotná vojenská služba na Ukrajině je hodnocena jako standardní, přičemž navíc existuje i možnost tzv. alternativní služby. S odkazem na tyto skutečnosti, tak nelze v obecném tvrzení stěžovatele týkajícím se odmítání účasti na „politické válce“ na Ukrajině spatřovat konkrétní důvod, který by udělení mezinárodní ochrany jeho osobě odůvodňoval.“ Žalobce v pohovoru o žádosti neuváděl, že by se nechtěl podílet na ozbrojeném konfliktu z důvodu nesouhlasu s politikou ukrajinské vlády. Pouhá averze k vojenské službě nebo strach o život samy o sobě nemůžou zakládat azylově relevantní důvod (viz rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 8. 1994, čj. 6 A 509/94-27). Ostatně žalobce ve svém tvrzení, že se nechce podílet na ozbrojeném konfliktu jménem vlády kvůli nesouhlasu s její politikou, zůstává po celou dobu, velice obecný; neuvedl blíže, jaké konkrétní myšlenky zastává, jaké má jeho přesvědčení povahu a zejména zda jej aktivně projevil (k tomu srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19.1.2017, č.j. 10 Azs 52/2016-35). Soud dále k věci odkazuje na Výnos prezidenta Ukrajiny č. 411/2016 ze dne 26. září 2016, o propuštění vojáků vojenské služby podléhající odvodu během mobilizace.

Soud nemohl přisvědčit ani tvrzení žalobce, že by byl pronásledován z politických důvodů ve smyslu § 12 písm. b) neboť v pohovoru toliko uvedl, že nepodporuje Porošenka, a kdyby něco řekl proti vládě, pak by měl problémy. V zemi původu však aktivně své politické přesvědčení nijak neprojevil. Dle svých slov se státními orgány v zemi původu žádné potíže neměl, žil tam normálně, chodil do školy a pak odjel. Soud souhlasí se žalovaným, že žalobce nesplňuje ani podmínky § 12 písm. b) tj. odůvodněný strach z pronásledování pro zastávání politických názoru. Soud k věci uvádí, že pronásledování z důvodu politických názorů implikuje, že žadatele zastává názor, který buď byl vyjádřen nebo se stal předmětem pozornosti úřadů. Mohou se však vyskytovat i situace, v nichž žadatel svůj názor nevyjádřil. Žalobce však ani nepředslal sílu svého přesvědčení, toliko obecně uvedl, že nepodporuje Porošenka, tak, aby bylo logické předpokládat, že jeho názory dojdou dříve nebo později nějakého vyjádření a že žalobce se v důsledku toho dostane do konfliktu s úřady. Ani z toho, co uváděl při pohovoru je zřejmé, že by jeho názory byly natolik zásadní a vyjádřil je takovým způsobem, aby bylo možné vůbec uvažovat o § 12 písm. b) zákona o azylu.

Soud dále k věci uvádí, že žalobce požádal o udělení azylu až poté, na území ČR pozbyl dlouhodobý pobyt po 4,5 letech a do pasu mu byl vylepen výjezdní příkaz. Soud souhlasí se žalovaným, že žalobce i podal žádost s cílem zlegalizovat si pobyt na území ČR. Soud v této souvislosti odkazuje na judikaturu Nejvyššího správního soudu např. v rozsudku ze dne 30. 6. 2004, čj. 7 Azs 138/2004 - 44, publ. pod č. 397/2004 Sb. NSS, Nejvyšší správní soud uvedl: „*Potřeba další legalizace pobytu žalobce, který na území České republiky pobýval legálně [...], není zákonným důvodem pro udělení azylu (§ 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu).* Tento právní názor ještě víc zdůraznil v rozsudku NSS ze dne 24. 2. 2005, čj. 2 Azs 216/2004 - 60, kde uvedl: „*Žadatel o udělení azylu zjevně patří do mocné skupiny osob toužících pobývat v České republice z víceméně soukromých pohnutek, spadajících svojí podstatou do režimu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, ovšem nesplňujících relativně tvrdší podmínky tohoto zákona, a proto se uchylujících do režimu zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Vzniklá disparita mezi těmito zákony v otázce přístupnosti pro jednotlivé cizince vyvolává nevhodnou nerovnováhu ve struktuře cizinců, kteří se do řízení podle těchto dvou zákonů zapojují, neúměrně zatěžující azylové řízení.“* O účelovosti žádosti o azyl o to víc svědčí, pokud byla „*podaná nikoliv bezprostředně po příjezdu na území České republiky, ale až poté, co byl žadatel zadržen policií a bylo rozhodnuto o jeho správním vyhoštění*“ (k tomu srov. např. rozsudek NSS ze dne 27. 6. 2005, čj. 4 Azs 395/2004 - 68).

V této části shledal soud žalobu jako nedůvodnou.

Soud naopak shledal žalobu jako důvodu v části týkající se neudělení doplňkové ochrany

Dle ust. § 14a odst. 1 zákona o azylu platí, že „[d]oplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečně nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.“

Dle odst. 2 citovaného ustanovení se pak „[z]a vážnou újmu podle tohoto zákona považuje: a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.“

K podstatě institutu doplňkové ochrany, jakož i k rozdílům oproti institutu azylu se již opakovaně vyslovil Nejvyšší správní soud, který kupříkladu v rozsudku ze dne 28. 4. 2009, č. j. 9 Azs 11/2009 – 99 (všechny citované rozsudky Nejvyššího správního soudu jsou dostupné na www.nssoud.cz) uvedl, že „[i]nstitut doplňkové ochrany obecně zakotvuje ve vnitrostátní právní úpravě zásadu non-refoulement, která zabezpečuje, že uprchlík nebude ani v případě, není-li mu z různých důvodů udělen azyl, vydán do země, kde by byl zásadním způsobem objektivně ohrožen na životě, svobodě či tělesné integritě. Smyslem a účelem doplňkové ochrany je tedy poskytnout subsidiární ochranu a možnost legálního pobytu na území České republiky těm žadatelům o mezinárodní ochranu, kterým nebyl udělen azyl, ale u nichž by bylo z důvodů taxativně uvedených v ust. § 14a zákona o azylu neúnosné, nepřiměřené či jinak nežádoucí požadovat jejich vycestování. Aplikace institutu doplňkové ochrany se vztahuje k objektivním hrozbám po případném návratu žadatele do země původu, tedy k částečně jiným skutečnostem nastávajícím v odlišném čase než v případě aplikace institutu azylu“ (obdobně též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2015, č. j. 7 Azs 260/2014).

Podmínky pro vznik nároku na udělení doplňkové ochrany jsou z převážné části seznatelné přímo z citovaného ust. § 14a odst. 1 zákona o azylu, přičemž komentářová literatura je v zásadě shrnuje následovně: 1) žadatel nesplňuje podmínky pro udělení azylu, 2) žadatel se nachází mimo zemi svého původu, 3) žadatel má důvodné obavy, že mu hrozí skutečně nebezpečí v zemi původu, 4) žadateli hrozí vážná újma ve smyslu ust. § 14a odst. 2 zákona o azylu, 5) žadatel nemůže nebo není ochoten využít ochrany své země původu, tzn. selhání ochrany v zemi původu, 6) na žadatele se nevztahuje vylučující klauzule (v podrobnostech viz KOSAR, D.; MOLEK, P.; HONUSKOVÁ, V.; JURMAN, M.; LUPAČOVÁ, H.: Zákon o azylu. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010, s. 683. ISBN 978-80-7357-476-5 – bod II komentáře k ust. § 14a).

V posuzovaném případě lze za spornou považovat toliko podmínku existence závažné újmy ve smyslu ust. § 14a odst. 2 zákona o azylu a dále podmínku selhání vnitrostátní ochrany ze strany země původu. Jak již bylo zmíněno výše, žalobce svůj tvrzený nárok na doplňkovou ochranu opírá o názor, že mu hrozí vážná újma ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, tzn. vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. V této souvislosti žalovaný v napadeném rozhodnutí nezpochybnil, že žalobce pochází z oblasti přímo postižené ozbrojeným konfliktem, avšak zdůraznil, že mu nic nebrání v tom, aby využil možnosti vnitřního přesídlení. Žalovaný přitom nezpochybnil, že Doněcká oblast je zasazena ozbrojeným konfliktem. Lze se tedy domnívat, že žalovaný považoval existenci závažné újmy ve smyslu ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu za prokázanou. Důvodem pro neudělení doplňkové ochrany pak byla pouze skutečnost, že žalobce nevyužil ochrany svého státu, ačkoliv tak dle názoru žalovaného učinit mohla a měl.

K problematice vnitřní ochrany existuje bohatá a již poměrně konstantní judikatura správních soudů, která vychází zejména ze zásady subsidiarity mezinárodní ochrany. V rozsudku ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007-93, Nejvyšší správní soud dovodil, že *„[p]ři posuzování možnosti vnitřní ochrany je nezbytné zhodnotit především reálnost (faktickou i právní), přiměřenost, rozumnost a smysluplnost tohoto řešení. Je třeba se zabývat zejména její dostupností, celkovými poměry panujícími v zemi původu, osobními poměry žadatele (např. pohlaví, etnická příslušnost, rodinné vazby, zdravotní stav, věk a ekonomická situace), účinností vnitřní ochrany a postavením žadatele po jeho přesunu z hlediska respektování a zajištění základních lidských práv v místě vnitřní ochrany. Rovněž je třeba zvážit bezpečnost žadatele, a to jak při přesunu do cílové části země, tak po jeho přesídlení“* (obdobně též např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 9. 2015, č. j. 2 Azs 147/2015-52). Ačkoliv se zde citovaná rozhodnutí vztahují primárně na posuzování podmínek pro udělení mezinárodní ochrany ve formě azylu, uplatní se shodně i pro institut doplňkové ochrany [viz čl. 8 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU, tzv. (nové) kvalifikační směrnice]. Přímou ve vztahu k doplňkové ochraně se k dané problematice vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009-74, v němž formuloval následující čtyři kritéria, která by měl vzít správní orgán rozhodující o udělení mezinárodní ochrany v potaz: *„(1) zda je jiná část země pro žadatele dostupná; (2) zda přesun do jiné části země je účinným řešením proti pronásledování či vážné újmě v původní oblasti; (3) zda žadateli nehrozí navrácení do původní oblasti a (4) zda ochrana v jiné části země splňuje minimální standard ochrany lidských práv.“* Pro učinění závěru, že je možné vnitřní ochrany využít, musí být přitom všechna tato kritéria naplněna kumulativně.

Jak je patrné z obsahu správního spisu, žalobce především při pohovoru uvedl, že se na Ukrajině nemůže přestěhovat jinam, neboť nedokončil vzdělání, nesehnal by práci a měl by i problém s bydlením, bylo by to velice komplikované. Rodiče už mu nemohou moc pomáhat, sami mají problém s tím se uživit. Žalovaný však v rozhodnutí možné obtíže přesídlených osob vůbec nehodnotí. Skutečnosti neodpovídá ani tvrzení žalovaného, že rodina žalobce provozuje síť obchodů a mohla by ho v zemi původu finančně podpořit. Žalobce totiž při pohovoru uvedl, že jeho rodiče museli řadu obchodů zavřít a jejich ekonomická situace je špatná a na jejich pomoc by spoléhat nemohl. Soud v této souvislosti uvádí, že je nutné se zabývat a na základě zpráv hodnotit situaci vnitřně přesídlených osob, která dle některých zpráv není příliš příznivá. V bodech 17–18 informace UNHCR – *Posouzení mezinárodní ochrany v souvislosti s vývojem na Ukrajině, aktualizace č. 3* ze září 2015, se mimo jiné uvádí, že *„[d]opad zákona o vnitřně vysídlených osobách je však podmíněn přijetí[m]*

různých vyhlášek a prováděcích předpisů pro uplatnění různých ustanovení tohoto zákona. (...) Určitá usnesení, která zpočátku nebyla v souladu se zákonem o vnitřně přesídlených osobách, byla vládou přepracována, aby byla posílena soudržnost právního rámce pro ochranu vnitřně vysídlených osob. Jiná ustanovení nejsou uplatňována z důvodu neexistence regulatorních opatření a finančních zdrojů pro místní a oblastní orgány, což je například případ ustanovení, které zaručuje bezplatné bydlení pro vnitřně vysídlené osoby na šest měsíců. V březnu 2015 vláda prodloužila program finanční pomoci (...). Avšak ve většině případů poskytovaná částka údajně nestačí k úhradě ubytování, stravy, oblečení, léků a dalších životních nákladů. Finanční pomoc je také poskytována pouze po omezenou dobu, a protože zde existuje mnoho administrativních a praktických překážek ztěžujících dostupnost této pomoci, mnoho vnitřně přesídlených osob se nadále potýká s finančními potížemi při uspokojování základních potřeb.“ Zpráva UNHCR tedy hodnotí opatření přijatá ukrajinskou vládou jako neefektivní a v praxi z velké části nerealizovaná. Tyto informace pak potvrzuje i novější zpráva UNHCR ze dne 15.5.2016, která mapuje období od 16.2.2016 do 15.5.2016 v níž je mj. uvedeno, že vysoký počet vnitřně přesídlených osob se i nadále setkává s denními překážkami výkonu jejich hospodářských a sociálních práv kvůli diskriminaci a bariérám při přijímání plateb, dávek a hledání vhodného bydlení. Zpráva rovněž hovoří o tom, že mnohým z vnitřně přesídlených osob jsou upírána jejich práva a stejná míra zákonné ochrany. Vnitřně přesídlené osoby pak žijí ve velké nejistotě a jsou ohroženi tím, že se z nich stanou druhořadí občané. Obdobným způsobem přitom vyznívají i další ve spise obsažené zprávy (např. zpráva OHCHR ze dne 15.8.2015). Jedná se přitom o zprávy, které jsou založeny do spisu. Soud nemohl odhlédnout ani od Závazného stanoviska k možnosti vycestování cizince pro řízení o správním vyhoštění ze dne 15. července 2015, č.j. KRPB -173475/ČJ-2015-060022-SV podle něhož vycestování žalobce není možné. Je v něm uvedeno, že jeho rozhodnutí je podmíněno aktuální bezpečnostní situací na Ukrajině. Soud tedy dospěl k závěru, že žalobce v rozhodnutí situaci vnitřně přesídlených osob dostatečně nehodnotil ani se ji řádně nezabýval. Přitom krajský soud tímto netvrdí, že by bylo na základě podkladů obsažených ve správním spisu jednoznačně prokázáno, že v případě žalobce existují důvody pro udělení doplňkové ochrany. Bylo však povinností žalovaného náležitě vyhodnotit jím uváděné skutečnosti v kontextu ve spise založených zpráv o situaci v zemi původu, a v případě potřeby rovněž doplnit dokazování o další poznatky tak, aby byl skutkový stav zjištěn takovým způsobem, aby o něm nepanovaly důvodné pochybnosti (§ 3 správního řádu). Přitom by měl žalovaný vycházet i z kritérií posuzování efektivnosti a dostupnosti vnitřní ochrany, jak byly formulovány soudní judikaturou. Nelze se toliko případně ztotožnit s tvrzením, že Ukrajinská vláda přijala zákon, který by měl zajistit podporu přesídleným osobám, aniž by se jakkoliv dále zabýval tím, zda nezůstává údajná podpora vnitřně přesídlených osob pouze tzv. „na papíře“ (srv. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2008, č. j. 2 Azs 100/2007-64). Žalovaný by si měl tedy zejména položit otázku, zda jsou v dotčeném zákoně zakotvená opatření na podporu přesídlených osob v praxi reálně uplatňována a zda je přesídleným osobám zajištěn náležitý standard lidského žití. Je třeba zohlednit i negativní závazné stanovisko a odlišit, z jakého důvodu žalovaný zaujal jiný názor, když důvody znemožňující vycestování dle § 179 jsou v tomto případě totožné s důvody pro udělení doplňkové ochrany. Krajský soud ve smyslu relevantní judikatury nijak nezpochybňuje, že v případě vnitřního přesídlení je přípustné, dojde-li k určitému snížení životního standardu žadatele o mezinárodní ochranu, vždy však musí být zachována alespoň minimální úroveň ochrany lidských práv, tak aby nebyl žadatel v důsledku vnitřního přesídlení uvržen do nedůstojných podmínek nevhodných pro život. Pakliže přitom portfolio shromážděných podkladů pro jednoznačné vyhodnocení situace v zemi původu nepostačuje, nic žalovanému nebrání, aby si opatřil i jiné zdroje. Jakkoliv žalovaný ve své správní praxi vychází dlouhodobě a předvídatelně z určitého

okruhu zdrojů (zejm. zpráv Ministerstva zahraničí ČR, Vysokého komisaře UNHCR, Amnesty International a dalších organizací), nelze ponechat bez povšimnutí, že existuje množství jiných, a to i veřejně přístupných, zdrojů informací (např. pokud se jedná o problematiku vnitřního přesídlení lze zmínit zprávy The Internal Displacement Monitoring Centre, dostupné na www.internal-displacement.org), které by rovněž žalovaný bezesporu mohl při své rozhodovací činnosti využívat a ve kterých lze nalézt aktuální informace specificky o možnostech vnitřního přesídlení na Ukrajině.

VI.

Závěr a náklady řízení

Vzhledem k tomu, že skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, je založen buď na selektivním resp. zcela nedostatečném hodnocení podkladů obsažených ve správním spisu a vyžaduje rozsáhlé či zásadní doplnění, nezbylo krajskému soudu než toto rozhodnutí ve smyslu ust. § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. zrušit a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení. Pro úplnost lze přitom dodat, že jakkoliv byly nedostatky napadeného rozhodnutí krajským soudem shledány pouze v souvislosti odůvodnění rozhodnutí co do posouzení podmínek pro udělení doplňkové ochrany dle ust. § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, dílčím způsobem se promítají i do jiných částí rozhodnutí. Soud zde postupoval v souladu s rozhodnutím Nejvyššího správního soudu ze dne 13.4.2017, č.j. 1 Azs 56/2017-35, podle něhož: „ Zjištěný nedostatek se tedy přímo dotýká toliko výroku o neudělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, ale není vyloučen vliv tohoto pochybení stěžovatele i na jiné části správního rozhodnutí. Nepřímo tak mohly být dotčeny i zbylé výroky rozhodnutí stěžovatele, jimiž bylo rozhodnuto o nesplnění podmínek pro udělení azylu podle § 12, § 13, § 14 zákona o azylu, či doplňkové ochrany podle § 14b zákona o azylu. Zhodnocení existence možnosti vnitřního přesídlení je důležitým kritériem při rozhodování o udělení výše jmenovaných forem mezinárodní ochrany, nikoli pouze doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Zrušení napadeného správního rozhodnutí v celém rozsahu je tedy v tomto případě žádoucí“

V dalším řízení pak bude na žalovaném, aby situaci žalobce posoudil podle aktuálního stavu věcí na Ukrajině ve vztahu k možnosti využití tzv. vnitřní ochrany a přihlédl tak rovněž k jí zmiňovaným podkladům ohledně vývoje situace na Ukrajině, případně aby doplnil dokazování i o další opatřené zdroje. Přitom je povinen vyhodnotit autenticitu a věrohodnost jednotlivých zdrojů a informací v nich obsažených, a následně zvážit dopad zjištěných skutkových závěrů o možnostech vnitřní ochrany na Ukrajině na situaci žalobkyně.

O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s.ř.s. Úspěšné žalobkyni nevznikly žádné náklady řízení a ani jejich přiznání nepožadovala. Proto krajský soud žádnou náhradu nákladů úspěšnému žalobci nepřiznal. Žalovaný nebyl v řízení úspěšný, pročež nemá právo na náhradu nákladů řízení. Z uvedených důvodů bylo o náhradě nákladů rozhodnuto, jak je uvedeno ve výroku II tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za

něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 27. září 2017

JUDr. Petr Polách, v.r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
K. M.